

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi tulo- ja varallisuusverolain sekä ennakkoperintälain 5 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Kuluvan vuoden heinäkuun alusta voimaan tulevan opintotukilain muutoksen mukaan aikuisopiskelijalle voidaan suorittaa muun opintotuen lisäksi aikuisopintorahana ansionmenetykskorvausta. Tässä esityksessä ehdotetaan, että aikuisopintoraha ansionmenetystä korvaavana tulona säädettäisiin veronalaiseksi ansiotuloksi muun opintorahan verotuskohtelusta poiketen, kuten opintotukilain muutosesityksessä edellytettiin. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös aikuisopintorahan ennakonpidätyksestä.

Ennakkoperintälakia ehdotetaan samalla täydennettäväksi siten, että eläkevakuutuksen vaikutusmaksujen palautus ja eläkevakuutuksen takaisinostomäärä saatettaisiin ennakonpidätyksen piiriin.

Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1987. Niitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1987 toimitettavassa verotuksessa sekä ennakkoperinnässä lain voimaantulon jälkeen.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja muutosehdotukset

Opintotukilain muuttamisesta 6 päivänä helmikuuta 1987 annetun lain (95/87) säännösten mukaan aikuisopintorahan suorittamisen kokeilukausi kestää kuluvan vuoden heinäkuun alusta vuoden 1990 kesäkuun loppuun saakka. Aikuisopintoraha myönnetään valtioneuvoston määräämin perustein vähintään 700 markan ja enintään 2 000 markan määräisenä kuukausittain maksettavana ansionmenetykskorvauksena. Aikuisopintoraha voidaan myöntää muun opintotuen lisänä enintään kahdelta vuodelta. Opiskelu opintorahan turvin voi olla jatkuvaa tai jaksotonta. Aikuisopintorahan myöntää keskitetysti hakemuksesta valtion opintotukikeskus. Opintotukilain muutosesityksen (1986 vp. — HE n:o 161) perustelujen mukaan tarkoituksena oli, että aikuisopintoraha ansionmenetykskorvauksena olisi veronalaista tuloa samoin kuin eräät muut vastaa-

vat ansion menetystä korvaavat etuudet, kuten työttömyysturva. Tavoitteena on opintotuen asteittainen kehittäminen opiskelijan perustoimeentulon turvaavaksi etuudeksi.

1.1. Tulo- ja varallisuusverolakia koskevat muutosehdotukset

Tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) 19 §:n mukaan verovelvollisen rahana tai rahanarvoisena etuutena saamat tulot katsotaan eräin rajoituksin veronalaiseksi tuloksi. Ansionmenetykskorvaus olisi jo tämän säännöksen nojalla veronalaista tuloa. Koska saman lain 22 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan opintorahaa ei kuitenkaan katsota veronalaiseksi tuloksi, jäisi aikuisopintorahana myönnettävän ansionmenetykskorvauksen verotuskohtelu epäselväksi, ellei viimeksi mainittua lainkohdtaa täsmennettäisi siten, että säännöksessä tarkoitettu verovapaus koskisi vain muuta opintorahaa

kuin opintotukilain 10 a §:ssä tarkoitettua, opiskelusta johtuvaa ansionmenetystä korvaavaa aikuisopintorahaa. Lisäksi aikuisopintoraha ehdotetaan lisättäväksi tulo- ja varallisuusverolain 20 §:n veronalaisen tulojen esimerkkiluetteloon sen uutena 10 a kohtana.

Jotta aikuisopintorahan ja muun ansiotulon verotuskohtelu olisi yhdenmukainen, tulo- ja varallisuusverolain 17 b §:n 1 momenttiin sisältyvää ansiotulojen luetteloa ehdotetaan täydennettäväksi siten, että luetteloon sisältyisi opintotukilain 10 a §:ssä tarkoitettu aikuisopintorahana myönnettävä ansionmenetyskorvaus.

1.2. Ennakkoperintälakia koskevat muutosehdotukset

Veronalaisena ansiotulona aikuisopintoraha kuuluu ennakkoperintälain (418/59) 1 §:n nojalla ennakkoperinnän piiriin. Tarkoituksenmukaisin tapa periä ennakkovero säännönmukaisesti maksettavasta ansionmenetyskorvauksesta on ennakonpidätys. Niistä suorituksista, joita ei pidetä palkkatulona, ennakonpidätys toimitetaan ennakkoperintälain 5, 6 ja 31 §:n mukaisesti. Aikuisopintorahana maksettava ansionmenetyskorvaus ehdotetaan lisättäväksi ennakkoperintälain 5 §:ään, jossa säädetään eräiden vakuutuskorvausten ja sosiaalilainsäädäntöön perustuvien suoritusten ennakonpidätyksestä.

Tulo- ja varallisuusverolain 20 §:n 4 kohdan mukaan muun ohessa eläkevakuutuksen vakuutusmaksujen palautuksena tai eläkevakuutuksen takaisinostolla saatu määrä on veronalaista tuloa. Ennakkoperintälain nykyisten säännösten nojalla näistä suorituksista ei kuitenkaan voi toimittaa ennakonpidätystä. Ennakkoperintälakia ehdotetaan tältä osin täydennettäväksi.

Ennakonpidätyksen toimittamistavasta ja suuruudesta määrää ennakkoperintälain 11 §:n nojalla verohallitus. Aikuisopintorahakokeilun alkuvaiheessa ennakonpidätys ansionmenetyskorvauksesta toimitettaneen kaavamaisena ja tuen määrän perusteella alhaisena prosenttipidätyksenä.

Eläkevakuutuksen vakuutusmaksujen palautuksesta ja vakuutuksen takaisinostolla saadusta määrästä ennakonpidätys on yleensä mahdollista toimittaa yksilöidysti siten, että pidätys vastaa verovelvollisen kokonaistulosta perittävän lopulli-

sen veron määrää, jos verovelvollinen siten haluaa meneteltävän.

2. Taloudelliset vaikutukset

Aikuisopintorahakokeilun voimaantulovuonna 1987 valtion tulo- ja menoarviossa on tarkoitukseen varattu kiinteä 12 miljoonan markan määräraha. Opintotukilain muutosesityksen perusteluissa esitetyn mukaisesti vuonna 1988 aikuisopintorahakokeilun menoiksi on arvioitu noin 30 miljoonaa markkaa ja vuonna 1989 saajien lukumäärän kasvusta johtuen noin 40 miljoonaa markkaa. Menoista palautunee veroina varsin vähäinen osa, koska aikuisopintorahan saajien kokonaistulon ei opintojakson pituuden vuoksi tai muista syistä arvioida nousevan verovuonna valtionverotuksessa verotettavaan määrään.

Eläkevakuutuksen vakuutusmaksujen palautusten ja takaisinostomäärän muuttaminen ennakonpidätyksen alaiseksi tuloksi tehostaa tulojen ilmoitusvelvollisuutta ja poistaa suorituksista tähän saakka usein aiheutuneet jälkikannossa maksettavat verot.

3. Voimaantulo ja soveltaminen

Lait on tarkoitus saattaa pysyvinä voimaan 1 päivästä heinäkuuta 1987 alkaen. Opintotukilain muuttamisesta annetun lain (95/87) voimaantulosäännöksen mukaan lain 10 a § on voimassa 30 päivään kesäkuuta 1990 saakka.

Tulo- ja varallisuusverolain muutoksia sovellettaisiin vuodelta 1987 toimitettavasta verotuksesta alkaen. Ennakkoperintää koskevia muutoksia sovellettaisiin lain voimaantulopäivänä ja sen jälkeen toimitettavaan ennakonpidätykseen.

4. Säättämisyjärjestys

Lakiehdotus olisi käsiteltävä opintorahan verotuskohtelua koskevasta tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 2 kohdan muutoksesta johtuen valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n mukaisessa säättämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun tulo- ja varallisuusverolain 17 b §:n 1 momentin 2 kohta, 20 §:n 10 kohta ja 22 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 17 b §:n 1 momentin 2 kohta 28 päivänä joulukuuta 1984 annetussa laissa (973/84), 20 §:n 10 kohta 29 päivänä marraskuuta 1985 annetussa laissa (897/85) ja 22 §:n 1 momentin 2 kohta 29 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (1097/83), sekä lisätään 20 §:ään uusi 10 a kohta seuraavasti:

17 b §

Ansiotuloksi katsotaan

2) 20 §:n 8, 9, 10 ja 10 a kohdassa tarkoitetut tulot;

20 §

Veronalaista tuloa on muun ohessa:

10) työttömyysturvalain (602/84) nojalla maksettavat etuudet sekä työllisyyskoulutuksesta annetussa laissa (31/76) tarkoitettu koulutustuki,

10 a) opintotukilain 10 a §:ssä (95/87) tarkoitettu aikuisopintorahana myönnettävä ansionmenetykskorvaus, sekä

22 §

Veronalaiseksi tuloksi ei katsota:

2) stipendiä tai muuta apurahaa, joka on saatu opintoja tai tieteellistä tutkimusta tahi taiteellista toimintaa varten, eikä tieteellisen, taiteellisen tai

yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi annettua palkintoa tai valtion samanluonteisesta taikka muusta ansiokkaasta toiminnasta ennen tammi-kuun 1 päivää 1984 myöntämää eläkettä tai tällaiseen eläkkeeseen liittyvää perhe-eläkettä, eikä opintorahaa 20 §:n 10 a kohtaa koskevin poikkeuksin, kuitenkin niin, että muulta kuin valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä taikka Pohjoismaiden neuvostolta saadut stipendit, opintorahat ja muut apurahat sekä palkinnot ovat veronalaista tuloa siltä osin, kuin niiden sekä julkisyhteisöiltä ja Pohjoismaiden neuvostolta saatujen stipendien ja muiden apurahojen sekä palkintojen ja muiden kuin 20 §:n 10 a kohdassa tarkoitettujen opintorahojen yhteenlaskettu määrä 25 §:ssä tarkoitettujen menojen vähentämisen jälkeen verovuonna ylittää valtion taiteilija-apurahan vuotuisen määrän,

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1987. Sitä sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1987 toimitettavassa verotuksessa.

2.

Laki**ennakkoperintälain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä marraskuuta 1959 annetun ennakkoperintälain 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 31 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa (1083/85), näin kuuluvaksi:

5 §

Ennakkoperintä on toimitettava:

- 1) eläkkeestä ja elinkorosta;
- 2) sairausvakuutuslain (364/63) mukaisesta päivä- ja äitiysrahasta sekä muusta sairausvakuutuslain tai kansaneläkelain tai pakollisen tapaturma- tai liikennevahinkoturvan nojalla tulojen

tai elatuksen vähentymisestä maksetusta korvauksesta;

- 3) muun kuin 2 kohdassa tarkoitetun vakuutuksen nojalla maksetusta päivärahasta tai muusta tulojen tai elatuksen vähentymisestä maksetusta korvauksesta;

4) rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain (935/73) nojalla tulojen tai elatuksen vähentymisestä maksetusta korvauksesta;

5) työttömyysturvalain (602/84) nojalla maksettavista etuuksista, työllisyyskoulutuksesta annetussa laissa (31/76) tarkoitetusta koulutustuesta ja nuorten yhteiskuntatakuun perusteella maksettavasta harjoittelurahasta;

6) opintotukilain 10 a §:ssä (95/87) tarkoitetusta aikuisopintorahana maksettavasta ansionmenetykskorvauksesta;

7) lapsen kotihoidon tuesta;

8) tulo- ja varallisuusverolain 20 §:n 4 kohdassa tarkoitetusta eläkevakuutuksen vakuutus-

maksujen palautuksesta ja takaisinostolla saadusta määrästä;

9) tulo- ja varallisuusverolain 20 §:n 11 kohdassa tarkoitetusta henki- tai pääomavakuutuksen nojalla maksetusta pääomasta; sekä

10) muista edellä 1—9 kohdassa mainittuihin suorituksiin rinnastettavista suorituksista, joista verohallitus niin määrää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1987. Sitä sovelletaan 1 päivänä heinäkuuta 1987 ja sen jälkeen toimitettavassa ennakonpidätyksessä.

Helsingissä 8 päivänä toukokuuta 1987

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Ulla Puolanne*

1.

Laki

tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun tulo- ja varallisuusverolain 17 b §:n 1 momentin 2 kohta, 20 §:n 10 kohta ja 22 §:n 1 momentin 2 kohta,

sellaisina kuin ne ovat, 17 b §:n 1 momentin 2 kohta 28 päivänä joulukuuta 1984 annetussa laissa (973/84), 20 §:n 10 kohta 29 päivänä marraskuuta 1985 annetussa laissa (897/85) ja 22 §:n 1 momentin 2 kohta 29 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (1097/83), sekä

lisätään 20 §:ään uusi 10 a kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 b §

Ansiotuloksi katsotaan

2) 20 §:n 8, 9 ja 10 kohdassa tarkoitetut tulot;

2) 20 §:n 8, 9, 10 ja 10 a kohdassa tarkoitetut tulot;

20 §

Veronalaista tuloa on muun ohessa:

10) työttömyysturvalain (602/84) nojalla maksettavat etuudet sekä työllisyyskoulutuksesta annetussa laissa (31/76) tarkoitettu koulutustuki, sekä

10) työttömyysturvalain (602/84) nojalla maksettavat etuudet sekä työllisyyskoulutuksesta annetussa laissa (31/76) tarkoitettu koulutustuki, 10 a) opintotukilain 10 a §:ssä (95/87) tarkoitettu aikuisopintorahana myönnettävä ansionmenetykskorvaus, sekä

22 §

Veronalaiseksi tuloksi ei katsota:

2) stipendiä, *opintorahaa* tai muuta apurahaa, joka on saatu opintoja tai tieteellistä tutkimusta tai taiteellista toimintaa varten, eikä tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi annettua palkintoa tai valtion samanluonteisesta taikka muusta ansiokkaasta toiminnasta ennen tammikuun 1 päivää 1984 myöntämää eläkettä tai tällaiseen eläkkeeseen liittyvää perhe-eläkettä, kuitenkin niin, että muulta kuin valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä taikka Pohjoismaiden neuvostolta saadut stipendit, opintorahat ja muut apurahat sekä2) stipendiä tai muuta apurahaa, joka on saatu opintoja tai tieteellistä tutkimusta tai taiteellista toimintaa varten, eikä tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi annettua palkintoa tai valtion samanluonteisesta taikka muusta ansiokkaasta toiminnasta ennen tammikuun 1 päivää 1984 myöntämää eläkettä tai tällaiseen eläkkeeseen liittyvää perhe-eläkettä, *ei-kä opintorahaa* 20 §:n 10 a kohtaa koskevin *poikkeuksin*, kuitenkin niin, että muulta kuin valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä taikka Pohjoismaiden neuvostolta saadut stipen-

Voimassa oleva laki

palkinnot ovat veronalaista tuloa siltä osin kuin niiden sekä julkisyhteisöiltä ja Pohjoismaiden neuvostolta saatujen stipendien, *opintorahojen* ja muiden apurahojen sekä palkintojen yhteenlaskettu määrä 25 §:ssä tarkoitettujen menojen vähentämisen jälkeen verovuonna ylittää valtion taiteilija-apurahan vuotuisen määrän,

Ehdotus

dit, opintorahat ja muut apurahat sekä palkinnot ovat veronalaista tuloa siltä osin, kuin niiden sekä julkisyhteisöiltä ja Pohjoismaiden neuvostolta saatujen stipendien ja muiden apurahojen sekä palkintojen ja muiden kuin 20 §:n 10 a kohdassa tarkoitettujen opintorahojen yhteenlaskettu määrä 25 §:ssä tarkoitettujen menojen vähentämisen jälkeen verovuonna ylittää valtion taiteilija-apurahan vuotuisen määrän,

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1987. Sitä sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1987 toimitettavassa verotuksessa.

2.

Laki**ennakkoperintälain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä marraskuuta 1959 annetun ennakkoperintälain 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 31 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa (1083/85), näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

5 §

Ennakkonpidätys on toimitettava:

- 1) eläkkeestä ja elinkorosta;
- 2) sairausvakuutuslain (364/63) mukaisesta päivä- ja äitiysrahasta sekä muusta sairausvakuutuslain tai kansaneläkelain tai pakollisen tapaturma- tai liikennevahinkoturvan nojalla tulojen tai elatuksen vähentymisestä maksetusta korvauksesta;
- 3) muun kuin 2 kohdassa tarkoitettujen vakuutuksen nojalla maksetusta päivärahasta tai muusta tulojen tai elatuksen vähentymisestä maksetusta korvauksesta;
- 4) rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain (935/73) nojalla tulojen tai elatuksen vähentymisestä maksetusta korvauksesta;
- 5) työttömyysturvalain (602/84) nojalla maksettavista etuuksista, työllisyyskoulutuksesta annetussa laissa (31/76) tarkoitettua koulutustuesta ja nuorten yhteiskuntatakuun perusteella maksettavasta harjoittelurahasta;

Ehdotus

5 §

Ennakkonpidätys on toimitettava:

- 1) eläkkeestä ja elinkorosta;
- 2) sairausvakuutuslain (364/63) mukaisesta päivä- ja äitiysrahasta sekä muusta sairausvakuutuslain tai kansaneläkelain tai pakollisen tapaturma- tai liikennevahinkoturvan nojalla tulojen tai elatuksen vähentymisestä maksetusta korvauksesta;
- 3) muun kuin 2 kohdassa tarkoitettujen vakuutuksen nojalla maksetusta päivärahasta tai muusta tulojen tai elatuksen vähentymisestä maksetusta korvauksesta;
- 4) rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain (935/73) nojalla tulojen tai elatuksen vähentymisestä maksetusta korvauksesta;
- 5) työttömyysturvalain (602/84) nojalla maksettavista etuuksista, työllisyyskoulutuksesta annetussa laissa (31/76) tarkoitettua koulutustuesta ja nuorten yhteiskuntatakuun perusteella maksettavasta harjoittelurahasta;

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6) lapsen kotihoidon tuesta;

7) tulo- ja varallisuusverolain 20 §:n 11 kohdassa tarkoitettua henki- tai pääomavakuutuksen nojalla maksetusta pääomasta; sekä

8) muista edellä 1—7 kohdissa mainittuihin suorituksiin rinnastettavista suorituksista, joista verohallitus niin määrää.

6) opintotukilain 10 a §:ssä (95/87) tarkoitettua aikuisopintorahana maksettavasta ansionmenetykskorvauksesta;

7) lapsen kotihoidon tuesta;

8) tulo- ja varallisuusverolain 20 §:n 4 kohdassa tarkoitettua eläkevakuutuksen vakuutusmaksujen palautuksesta ja takaisinostolla saadusta määrästä;

9) tulo- ja varallisuusverolain 20 §:n 11 kohdassa tarkoitettua henki- tai pääomavakuutuksen nojalla maksetusta pääomasta; sekä

10) muista edellä 1—9 kohdassa mainittuihin suorituksiin rinnastettavista suorituksista, joista verohallitus niin määrää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1987. Sitä sovelletaan 1 päivänä heinäkuuta 1987 ja sen jälkeen toimitettavassa ennakonpidätyksessä.
